

Lagrådsremiss

Bosättningskravet vid biluthyrning

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 7 februari 2013

Catharina Elmsäter-Svärd

Lennart Renbjer
(Näringsdepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I lagrådsremissen lämnas förslag på hur lagen (1998:492) om biluthyrning bör anpassas för att uppfylla de krav som följer av Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden.

Innehållsförteckning

1	Beslut	3
2	Förslag till lag om ändring i lagen (1998:492) om biluthyrning	4
3	Ärendet och dess beredning	5
4	Gällande rätt	5
5	Tjänstedirektivet och dess genomförande i svensk rätt	6
6	Anpassning till EU-rätten	7
7	Ikraftträdande	8
8	Konsekvenser av förslaget	9
8.1	Konsekvenser för den enskilde	9
8.2	Konsekvenser för företag	9
8.3	Konsekvenser för statliga myndigheter och samhället	9
8.4	Övriga konsekvenser	9
9	Författningskommentar	10
Bilaga 1	Promemorians lagförslag	11
Bilaga 2	Förteckning över remissinstanser	12

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i lagen (1998:492) om biluthyrning.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:492) om biluthyrning

Härigenom föreskrivs¹ att 7 § lagen (1998:492) om biluthyrning ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Hos juridiska personer som har tillstånd till uthyrningsrörelse *skall* det finnas en eller flera personer som har särskilt ansvar för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande regler och god branschsed samt *med tillgodsseende* av trafiksäkerhetens krav. En eller flera ansvariga *skall* också finnas för uthyrningsrörelser som bedrivs i Sverige av utomlands bosatta näringsidkare.

Tillståndshavaren utser den eller de som *skall* vara ansvariga. *Ansvariga skall vara bosatta i Sverige.*

Föreslagen lydelse

7 §

Hos juridiska personer som har tillstånd till uthyrningsrörelse *ska* det finnas en eller flera personer som har särskilt ansvar för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande regler och god branschsed samt *tillgodoser* trafiksäkerhetens krav. En eller flera ansvariga *ska* också finnas för uthyrningsrörelser som bedrivs i Sverige av utomlands bosatta näringsidkare.

Tillståndshavaren utser den eller de som *ska* vara ansvariga. *För en uthyrningsrörelse som bedrivs i Sverige av svenska eller utländska näringsidkare som är bosatta utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) ska den eller de ansvariga vara bosatta i Sverige.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2013.

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden (EUT L 376, 27.12.2006, s. 36, Celex 32006L0123).

3 Ärendet och dess beredning

Europeiska kommissionen har inkommit med en skrivelse till den svenska regeringen med anledning av att den anser att den svenska regleringen av biluthyrningsverksamhet i viss utsträckning kan strida mot EU-rätten. Kommissionen har i skrivelsen, som behandlar överträdelse av bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG om tjänster på den inre marknaden av den 12 december 2006, (tjänstedirektivet) bedömt att den svenska regleringen i 7 § lagen (1998:492) om biluthyrning förefaller strida mot tjänstedirektivet¹.

Transportstyrelsen inkom till Näringsdepartementet i oktober 2012 med en framställan om att lagen om biluthyrning och förordningen (1998:780) om biluthyrning ska upphävas. Ärendet bereds för närvarande vid Näringsdepartementet. Transportstyrelsens framställan innehöll även, som ett alternativ till upphävande av den nämnda lagen och förordningen, ett förslag till ändring av 7 § lagen om biluthyrning, för att uppnå en förenlighet med EU-rätten.

Inom Näringsdepartementet utarbetades hösten 2012 promemorian Bosättningskravet vid biluthyrning ändras (dnr N2012/2765/RS). Promemorians lagförslag finns i *bilaga 1*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 2*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Näringsdepartementet (dnr N2012/2765/RS).

4 Gällande rätt

I lagen (1998:492) om biluthyrning, BUL, finns bestämmelser som behandlar yrkesmässig uthyrning av bilar och terrängmotorfordon utan förare för kortare tid än ett år. Långtidsuthyrning eller så kallad leasing omfattas inte av lagen, 1 §. Fordonsbegreppen har samma betydelse som i lagen (2001:559) om vägtrafikdefinitioner, 2 § BUL.

Av bestämmelserna framgår att tillstånd krävs för att driva uthyrningsrörelse. Frågor om tillstånd till uthyrningsrörelse prövas av Transportstyrelsen och får endast ges till den som med hänsyn till yrkeskunnande, ekonomiska förhållanden, vilja och förmåga att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt samt andra omständigheter av betydelse bedöms vara lämplig att driva verksamheten, 3–6 §§ BUL.

Juridiska personer som har tillstånd att bedriva uthyrningsrörelse ska utse den eller de som ska vara ansvariga för verksamheten. Detsamma gäller när uthyrningsrörelse bedrivs i Sverige av utomlands bosatta näringsidkare. Ansvariga måste vara bosatta i Sverige, 7 § BUL.

I 8–10 §§ BUL behandlas frågor som tar sikte på den närmare prövningen av den som vill bedriva uthyrningsrörelse, byte av personer som träffas av prövningen och tillståndshavares dödsfall.

¹ Dnr. UF2012/52631/UD/FIM.

Ett tillstånd kan återkallas om det i uthyrningsrörelsen eller i annan näringsverksamhet som tillståndshavaren driver har förekommit allvarliga missförhållanden eller om annars förutsättningarna för tillstånd inte längre föreligger. Om missförhållandena inte är så allvarliga att tillståndet återkallas, får istället varning meddelas, 11–15 §§ BUL. De närmare förutsättningarna för hur uthyrningen av fordon ska ske regleras i 16–18 §§ BUL. I 19 § BUL framgår att det är Transportstyrelsen som ska utöva tillsyn över uthyrningsverksamheten. Regler som behandlar straffbestämmelser, överklagande, verkställighet och bemyndigande behandlas i 20–25 §§ BUL.

5 Tjänstedirektivet och dess genomförande i svensk rätt

Tjänstedirektivet syftar till att skapa en gemensam inre marknad för tjänster och att göra det enklare för företag att etablera sig och frivilligt tillhandahålla tjänster samtidigt som tjänstemottagares rättigheter stärks. Detta för att både företag och konsumenterna ska kunna dra full nytta av de möjligheter som finns i denna sektor. Tjänstedirektivet har genomförts i svensk rätt genom lagen (2009:1079) om tjänster på den inre marknaden och förordning (2009:1078) om tjänster på den inre marknaden. Inför genomförandet av tjänstedirektivet gjordes en omfattande regelinventering av samtliga svenska bestämmelser som ansågs ligga under tjänstedirektivets tillämpningsområde. Samtliga författningsändringar samt en utförlig redogörelse av det svenska genomförandet finns behandlade i propositionen – Genomförandet av tjänstedirektivet, prop. 2008/09:187. Utöver nämnda kombination av en horisontell lag och förordning och anpassning av svensk sektorslagstiftning har också vissa obligatoriska och tekniska arrangemang inrättats, däribland en webbaserad e-förvaltningsportal².

Tjänstedirektivets tillämpningsområde

I artikel 2.1 definieras direktivets tillämpningsområde. Där konstateras att tjänstedirektivet är tillämpligt på tjänster som tillhandahålls av tjänsteleverantörer som är etablerade i en medlemsstat i Europeiska unionen. Vissa verksamheter undantas uttryckligen från direktivets tillämpningsområde t.ex. icke-ekonomiska tjänster av allmänt intresse, finansiella tjänster och tjänster på transportområdet som omfattas av avdelning V i EG-fördraget, artikel 2.2 och 2.3. Begreppen tjänster på transportområdet definieras inte närmare. När det gäller transporter som innebär att tjänst utförs genom själva transporten är det tveklöst så att aktiviteten omfattas av undantaget, t.ex. person- och godstransporter. Enligt skäl 21 till tjänstedirektivet så omfattas även lokaltrafik, taxi och ambulans av undantaget. Om det däremot är frågan om tjänster som inte

² www.verksamt.se/eugo.

direkt avser själva transporten utan t.ex. utbildningsinsatser till personer inom transportområdet eller aktiviteter som avser själva fordonet som sådant så torde tjänsten omfattas av tjänstedirektivets tillämpningsområde.

Tjänstedirektivets bestämmelser är uppdelade i olika avsnitt och rör

- administrativ förenkling, vilket innebär till exempel inrättande av elektroniska kontaktpunkter
- kriterier för tillståndsgivning och vissa andra krav för etablering och för fri rörlighet för tjänsteverksamhet,
- tjänstemottagarnas rättigheter, och tjänsternas kvalitet samt
- myndighetssamarbete mellan medlemsstaterna.

Medlemsstaterna är enligt tjänstedirektivet skyldiga att säkerställa att tillståndsförfaranden som man anser är motiverade att behålla för att utöva tjänsteverksamhet är förenliga med artiklarna 9–15 i direktivet. I tjänstedirektivet finns grundläggande bestämmelser om och på vilket sätt krav på tillstånd samt andra krav vid etablering får respektive inte får uppställas. Artiklarna innehåller dels instruktioner till den nationella lagstiftaren om hur tillståndsförfaranden ska utformas i de speciallagstiftningar som rör enskilda tjänsteområden, dels förfaranderegler för hur ärenden om tillstånd ska handläggas. Här bör särskilt nämnas artikel 9 i tjänstedirektivet av vilken följer att krav på tillstånd för etablering ska vara utformat på ett icke-diskriminerande sätt.

Artiklarna 14 och 15 i tjänstedirektivet innehåller en lista över krav som inte får upprätthållas vid tjänsteleverantörers etablering i medlemsstaten, krav som ska utvärderas och instruktioner till den nationella lagstiftaren om hur krav för etablering i den nationella lagstiftningen ska utvärderas. Av artikel 14.1 b framgår bland annat att det är otillåtet att kräva att en tjänsteleverantör, dess personal, aktie- eller andelsägare eller medlemmar i ledning och styrelse ska vara bosatta på landets territorium.

6 Anpassning till EU-rätten

Bosättningskravet ska ändras

Regeringens förslag: Kravet på att den eller de som är ansvariga för uthyrningsrörelse av bilar eller terrängmotorfordon alltid ska vara bosatta i Sverige ändras. För en uthyrningsrörelse som bedrivs i Sverige av svenska eller utländska näringsidkare som är bosatta utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) ska den eller de ansvariga vara bosatta i Sverige.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Remissinstanserna tillstyrker i huvudsak förslaget eller har inga synpunkter på det. *Kommerskollegium* har framfört att myndigheten skulle välkomna en översyn av om den kvarvarande

begränsningen för näringsidkare från tredje land skulle kunna utformas på ett mindre handelshindrande sätt.

Skälen för förslaget: Den som vill bedriva yrkesmässig uthyrningsverksamhet av bilar eller terrängmotorfordon i Sverige måste ha tillstånd för att bedriva sådan verksamhet. Hos juridiska personer som har tillstånd att bedriva uthyrningsverksamhet måste det dessutom utses en eller flera personer som ska vara ansvariga för verksamheten. Detsamma gäller när uthyrningsrörelsen bedrivs i Sverige av utomlands bosatta näringsidkare. Enligt 7 § andra stycket lagen (1998:492) om biluthyrning måste ansvariga för verksamheten vara bosatta i Sverige.

Regleringen av biluthyrningsverksamheten omfattas av tjänstedirektivets tillämpningsområde. Av artikel 14 i tjänstedirektivet följer att vissa krav är otillåtna att uppställa mot den som avser att etablera sig i en medlemsstat och erbjuda sina tjänster över nationsgränserna. Ett av de krav som inte får ställas är att tjänsteleverantörer, dess personal, aktie- eller andelsägare eller medlemmar i ledning och styrelse ska vara bosatta på landets territorium, artikel 14.1 b. Krav som återfinns i artikel 14 är absoluta, dvs. det ges ingen möjlighet till undantag från bestämmelsen. Bosättningskravet i lagen om biluthyrning är inte förenligt med vad som följer av tjänstedirektivets förbud mot sådana krav. Mot bakgrund av detta bör 7 § lagen om biluthyrning ändras. Innehållet bör anpassas till den ändring som skett i 2 § lagen (1992:160) om utländska filialer. Av detta följer att kravet på bosättning i Sverige för den eller de som ska vara ansvariga bara bör ställas om den svenska eller utländska näringsidkaren som bedriver uthyrningsrörelsen i Sverige är bosatt utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Motsvarande krav bör alltså inte ställas om den svenska eller utländska näringsidkaren som bedriver uthyrningsverksamheten i Sverige är bosatt inom EES.

Den föreslagna ändringen görs för att den svenska regleringen ska stämma överens med EU-rätten och således anpassas till EU:s inre marknad. Frågan om ett eventuellt upphävande av lagen om biluthyrning bereds för närvarande inom Näringsdepartementet (se avsnitt 3). För det fall detta arbete leder till att lagen inte upphävs bör det övervägas om den av *Kommerskollegium* påtalade översynen, av om begränsningen för näringsidkare från tredjeland skulle kunna utformas på ett mindre handelshindrande sätt, bör genomföras.

7 Ikraftträdande

<p>Regeringens förslag: Den föreslagna ändringen i lagen (1998:492) om biluthyrning föreslås träda i kraft den 1 juli 2013.</p>
--

Skälen för förslaget: Det är angeläget att förslaget kan träda i kraft så snabbt som möjligt. Detta bedöms tidigast kunna ske den 1 juli 2013.

8 Konsekvenser av förslaget

8.1 Konsekvenser för den enskilde

Förslaget innebär en lättnad för den enskilde som kan bli aktuell som ansvarig för uthyrningsrörelse av bilar eller terrängmotorfordon. Kretsen av ansvarig är inte längre knuten till att han eller hon alltid är bosatt i Sverige.

8.2 Konsekvenser för företag

Förslaget innebär en viss lättnad för företag inom EES eftersom kretsen att välja vem eller vilka som ska ansvara för uthyrningsrörelsen torde bli större då personen eller personerna i fråga inte måste vara bosatta i Sverige. Förslaget innebär vidare en viss lättnad för företag inom EES eftersom de inte heller kommer att behöva anmäla till Transportstyrelsen att deras ansvariga är bosatta i Sverige.

8.3 Konsekvenser för statliga myndigheter och samhället

Mot bakgrund av de fåtal ärenden som Transportstyrelsen haft att pröva görs bedömningen att förslaget inte nämnvärt kommer att påverka myndighetens kostnader. I den mån det får några konsekvenser så torde det leda till mindre kostnader då förslaget innebär att Transportstyrelsen får färre uppgifter att bevaka vid ärenden om tillstånd att bedriva uthyrningsrörelse. I de fall en verksamhetsansvarig är bosatt utanför Sverige kan Transportstyrelsens handläggning vid tillståndsprövningen dock komma att ta något längre tid då kontakt troligen behöver tas med berörd myndighet i sökandens hemland.

Förslaget bedöms inte påverka kostnaderna för de allmänna förvaltningsdomstolarna som har att hantera tillståndsärenden som överklagas.

Förslaget bedöms inte heller få några betydande samhällsekonomiska konsekvenser. Förslaget kan dock förväntas bidra till en bättre harmonisering av regleringen av biluthyrningsverksamheten inom EU vilket på sikt torde verka i positiv riktning för att bidra till bättre konkurrens på området.

8.4 Övriga konsekvenser

Förslaget bedöms inte påverka den kommunala självstyrelsen, det brottsförebyggande arbetet, sysselsättningen eller den offentliga servicen, små eller stora företags arbetsförutsättningar.

Förslaget bedöms inte heller påverka jämställdheten mellan kvinnor och män eller möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen.

Förslaget bedöms inte ha någon inverkan på miljön.

9 Författningskommentar

Förslag till lag om ändring i lagen (1998:492) om biluthyrning

7 §

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.

I paragrafen behandlas vilka krav som ställs på den eller de som ska ansvara för uthyrningsrörelse av bilar och terrängmotorfordon.

Vissa redaktionella ändringar har gjorts i *första stycket*.

Andra stycket har ändrats genom att kravet på att ansvariga för uthyrningsrörelsen alltid måste vara bosatta i Sverige har utgått. Kravet på bosättning i Sverige ska gälla den eller de som ska vara ansvariga bara i de fall när den svenska eller utländska näringsidkaren som bedriver uthyrningsrörelsen i Sverige är bosatt utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES).

Förslag till lag om ändring i lagen (1998:492) om biluthyrning

Härigenom föreskrivs¹ att 7 § lagen (1998:492) om biluthyrning ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Hos juridiska personer som har tillstånd till uthyrningsrörelse *skall* det finnas en eller flera personer som har särskilt ansvar för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande regler och god branschsed samt med tillgodo-seende av trafiksäkerhetens krav. En eller flera ansvariga *skall* också finnas för uthyrningsrörelser som bedrivs i Sverige av utomlands bosatta näringsidkare.

Tillståndshavaren utser den eller de som skall vara ansvariga. *Ansvariga skall vara* bosatta i Sverige.

Föreslagen lydelse

7 §

Hos juridiska personer som har tillstånd till uthyrningsrörelse *ska* det finnas en eller flera personer som har särskilt ansvar för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande regler och god branschsed samt med tillgodo-seende av trafiksäkerhetens krav. En eller flera ansvariga *ska* också finnas för uthyrningsrörelser som bedrivs i Sverige av utomlands bosatta näringsidkare.

Tillståndshavaren utser den eller de som skall vara ansvariga. *För uthyrningsrörelse som bedrivs i Sverige av svenska eller utländska näringsidkare som är bosatta utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) ska det finnas ansvariga som är bosatta i Sverige.*

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden (EUT L 376, 27.12.2006, s. 36, Celex 32006L0123).

Förteckning över remissinstanser

Riksdagens ombudsmän (JO), Hovrätten för Övre Norrland, Kammarrätten i Jönköping, Helsingborgs tingsrätt, Förvaltningsrätten i Stockholm, Riksåklagaren (RÅ), Rikspolisstyrelsen (RPS), Kommerskollegium, Trafikverket, Transportstyrelsen, Regelrådet, Svensk Kollektivtrafik, Biluthyrarna Sverige, Svenska Bussbranschens Riksförbund, Svenskt Näringsliv, Svenska Taxiförbundet, Svenska Transportarbetarförbundet, Sveriges Bussresearrangörer, Svensk Försäkring, Landsorganisationen i Sverige (LO), SACO, – Sveriges Akademikers Centralorganisation och Tjänstemännens Centralorganisation (TCO)